

POSTANOWIENIE

Dnia 16 października 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Rączka

w sprawie z odwołania Z. G.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Siedlcach

o prawo do emerytury pomostowej,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 16 października 2024 r.,

na skutek skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie

z dnia 14 września 2023 r., sygn. akt III AUa 21/23,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2. zasądza od odwołującego się na rzecz organu rentowego kwotę 240 (dwieście czterdzieści) zł wraz z ustawowymi odsetkami za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia zobowiązanemu orzeczenia do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 14 września 2023 r., sygn. akt III AUa 21/23, Sąd Apelacyjny w Lublinie w wyniku apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Siedlcach zmienił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w Siedlcach z 1 grudnia

2022 r., sygn. akt IV U 551/22 i oddalił odwołanie Z. G. od decyzji organu rentowego z 12 lipca 2022 r.

Decyzją z 12 lipca 2022 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Siedlcach, działając na podstawie przepisów ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2022 r., poz. 504), zwanej dalej ustawą emerytalną oraz ustawy z 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz.U. z 2022 r., poz. 1340) odmówił Z. G. prawa do emerytury pomostowej wskazując, że ubezpieczony po 31 grudnia 2008 r. nie wykonywał prac w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych (art. 4 pkt 6 ustawy o emeryturach pomostowych), a ponadto na dzień 1 stycznia 2009 r. nie udowodnił okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych wynoszącego co najmniej 15 lat (art. 49 pkt 2 w zw. z art. 4 pkt 5 ustawy o emeryturach pomostowych).

Wyrokiem z 1 grudnia 2022 r., sygn. akt IV U 551/22 Sąd Okręgowy w Siedlcach:

I. zmienił decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Siedlcach z 12 lipca 2022 r. i ustalił Z. G. prawo do emerytury pomostowej od 1 lutego 2022 r.;

II. zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Siedlcach na rzecz Z. G. tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego kwotę 180 zł z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego, za czas od uprawomocnienia się orzeczenia o kosztach zastępstwa procesowego do dnia zapłaty.

Apelację od tego wyroku wniósł organ rentowy, zarzucając mu naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. oraz art. 48 w zw. z art. 4 ustawy z 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych.

Sąd Apelacyjny uznał apelację za uzasadnioną i zmienił zaskarżony wyrok.

Sąd drugiej instancji uznał, że Sąd pierwszej instancji w sposób oczywiście wadliwy zakwalifikował pracę wnioskodawcy jako pracę bezpośrednio przy ręcznej obróbce wykańczającej odlewy: usuwaniu elementów układu wlewowego, ścinaniu, szlifowaniu powierzchni odlewów oraz ich malowaniu na gorąco.

Jak wskazuje się w literaturze przedmiotu oczyszczanie i obróbka wykańczająca odlewów obejmuje zespół operacji po wybiciu odlewów z form. Oczyszczanie powierzchni odlewów może odbywać się metodami, ścierną, strumieniowo-pneumatyczną, strumieniowo-wodną, rzutową, chemiczną i elektrochemiczną (W.). Praca opisana w pkt 5 załącznika nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych jest wykonywana w odlewni i polega na wykończeniu powierzchni odlewu po wyjęciu go z formy. Wykończenie to wykonywane jest poprzez usuwanie elementów układu wlewowego, ścinanie i szlifowanie powierzchni odlewów oraz ich malowanie na gorąco. Praca wnioskodawcy natomiast - jak ustalił Sąd Okręgowy - polegała na ręcznej obsłudze maszyny szlifującej i ostrzącej, do której były przykładane szlifowane metalowe elementy. Wiertła, czy frezy wkładano do maszyny, które następnie tarczą szlifierską były ostrzone na sucho. Z. G. zajmował się zatem ostrzeniem/szlifowaniem frezów i wiertel służących do produkcji samochodów. Praca wnioskodawcy może być zatem zakwalifikowana jako ręczna obórka wykańczająca odlewy.

Sąd pierwszej instancji dokonał zatem wadliwej subsumcji ustalonego stanu faktycznego pod normę wskazaną w art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych. Skoro bowiem praca wykonywana przez wnioskodawcę nie jest pracą w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych, to wnioskodawca nie spełnił przesłanek do nabycia prawa do emerytury pomostowej.

Powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego zaskarżył skargą kasacyjną odwołujący się w części, w której zmieniono wyrok Sądu Okręgowego i oddalono odwołanie.

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oparto na podstawie przyjęcia skargi do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., a więc oczywistej zasadności skargi kasacyjnej.

Strona skarżąca wskazała, że skarga kasacyjna jest w oczywisty sposób uzasadniona, ponieważ Sąd drugiej instancji orzekł w sprawie wbrew stanowi faktycznemu opisanemu w dokumentach stanowiących materiał dowodowy sprawy, tj. stwierdził, że powód nie wykonywał pracy o szczególnym charakterze lub w szczególnych warunkach, podczas gdy ze świadectw pracy oraz dokumentacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wynika, że taka praca była wykonywana.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o odmówienie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz o zasądzenie od ubezpieczonego na rzecz organu rentowego zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za postępowanie kasacyjne według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna odwołującego się nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie (1) występuje istotne zagadnienie prawne, (2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, (3) zachodzi nieważność postępowania lub (4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżący wykazał istnienie przesłanki przyjęcia skargi do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono, że jeżeli skarżący powołuje się na oczywistą zasadność skargi, to powinien zawrzeć w niej wywód prawny, z którego ta oczywista zasadność będzie wynikała. Ma to być przy tym zasadność łatwo dostrzegalna już nawet przy pobieżnej lekturze skargi (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 3 marca 2012 r., II PK 294/11, LEX nr 1214578). Ponadto z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wynika konieczność nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, że przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać

argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest oczywiście uzasadniona. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Skarżący powinien więc w wywodzie prawnym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającą na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006 nr 4, poz. 75; z 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z 9 marca 2012 r., I UK 370/11, LEX nr 1215126; z 1 stycznia 2012 r., I PK 104/11, LEX nr 1215774).

Ponadto przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej w ujęciu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. rozumie się sytuację, w której zaskarżone orzeczenie sądu drugiej instancji w sposób ewidentny narusza konkretne przepisy prawa. Oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna natychmiast, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurystycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z brzmieniem przepisów albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z 25 lutego 2008 r., I UK 339/07, LEX nr 453109; z 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 494; z 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 437; z 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004 nr 6, poz. 100 oraz wyrok Sądu Najwyższego z 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616). Oznacza to, że we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, jak i w jego uzasadnieniu, niezbędne jest powołanie konkretnych przepisów prawa, z którymi wyrok sądu drugiej instancji jest w oczywisty sposób sprzeczny (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 30 listopada 2012 r., I UK 414/12, LEX nr 1675171). Przyjmuje się, że nie spełnia tych wymagań odwołanie się do podstaw kasacyjnych i opatrzenie zawartego tam zarzutu dodatkowo określeniem „rażącego”, „ewidentnego”, „kwalifikowanego” lub „oczywistego”, jeżeli nie zostanie wykazane, w czym przejawia się oczywistość wydania wadliwego orzeczenia (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 5 lutego 2014 r., III PK 86/13, LEX nr 1644571; z 20 sierpnia 2014 r., II CSK 77/14, LEX nr 1511117; z 11 kwietnia 2018 r., III UK 98/17, LEX nr 2497587). Chodzi zatem o

taką sytuację, gdy nie tylko zgłoszony zarzut naruszenia przepisu prawa jest słuszny, ale także stwierdzona nieprawidłowość jest tego rodzaju, że powoduje jaskrawą wadliwość zaskarżonego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 13 kwietnia 2016 r., V CSK 622/15, LEX nr 2057365).

Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania nie spełnia wyżej wymienionych przesłanek, a jego uzasadnienie w istocie zmierza do zakwestionowania przyjętych w sprawie ustaleń faktycznych i przeforsowania korzystnej dla odwołującego się oceny materiału dowodowego. Należy pamiętać, że zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c. podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustaleń faktycznych lub też oceny materiału dowodowego dokonane przez Sąd drugiej instancji. Tymczasem skarżący wprost polemizuje i dopatruje się oczywistej zasadności skargi kasacyjnej nie w rażącym naruszeniu przepisów prawa, lecz w dokonaniu błędnej oceny materiału dowodowego, co nie może uzasadniać przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów oparto na § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r., poz. 1804).

[SOP]

[a.ł]